

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุน
ฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๒๐๘/๙๖๑ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ และ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๒๐๘/๑๑๘๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สรุปความได้ว่า ในการสรรหาบุคคลเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผู้ร้องเรียนว่า นายประยุทธ์ วีระกิตติ ซึ่งสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและได้รับการคัดเลือกขาดคุณสมบัติในการสมัคร เนื่องจากมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑.๒ (๑) แห่งประกาศคณะอนุกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง รับสมัครผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครว่า ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือกรรมการที่ปรึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายประยุทธ์ฯ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่ต่อหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๕ โดยระบุว่าขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป หัวหน้าพรรคการเมืองใหม่ได้มีหนังสือแจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่ของนายประยุทธ์ฯ ต่อนายทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ นายประยุทธ์ฯ ได้ยื่นใบสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุม ครั้งที่ ๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ที่มีมติเห็นชอบให้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๔ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว และการเปลี่ยนแปลงจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หาหรือว่า นายประยุทธ์ฯ มีคุณสมบัติต้องห้ามตามข้อ ๑.๒ (๑) แห่งประกาศคณะอนุกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง รับสมัครผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร) และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหน้าที่ยื่นจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน โดยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และมาตรา ๑๖^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้นายทะเบียนจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง และประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศดังกล่าวให้ระบุชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย นโยบาย และข้อบังคับของพรรคการเมือง ชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญ์พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง มาตรา ๔๑^๓

มาตรา ๑๒ ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ยื่นจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน โดยต้องยื่นพร้อมกันนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง บัญชีแสดงสินทรัพย์ และหนี้สินของพรรคการเมือง หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่เป็นที่ทำการพรรคการเมืองซึ่งต้องอยู่ในราชอาณาจักร และสำเนารายงานการประชุมตั้งพรรคการเมือง

การยื่นจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องเป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง
- (๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง
- (๕) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง ชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญ์พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๔๑ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๕) ที่จดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๔ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำความในมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๖ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน

กรณีตามปัญหา เห็นว่า การที่บุคคลใดจะสมัครหรืออยู่ในองค์กรใดย่อมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้น และบุคคลนั้นจะลาออกเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่มีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ขององค์กรนั้นกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การที่มาตรา ๔๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง เป็นหนังสือต่อนายทะเบียน และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน มีความหมายแต่เพียงว่า การเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนนั้นต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวจึงจะสมบูรณ์ แต่เมื่อเกิดความสมบูรณ์แล้วจะเกิดผลเมื่อใดนั้น ต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป กรณีการลาออกต้องถือตามเจตนาของบุคคลและข้อบังคับขององค์กรนั้นเป็นเกณฑ์ เมื่อนายประยุทธ์ฯ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่ต่อหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่ในข้อบังคับพรรคการเมืองใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๒๓ (๒)^๕ ได้กำหนดให้กรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก และให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรค ดังนั้น การลาออกของนายประยุทธ์ฯ จึงมีผลสมบูรณ์ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันนั้น ต่อมาเมื่อมีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว จึงเกิดความสมบูรณ์ทางทะเบียนและมีผลย้อนหลังมาถึงวันที่นายประยุทธ์ฯ แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่ต่อหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่ตามข้อบังคับ เช่นเดียวกับกรณีการตายที่ทำให้บุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่บุคคลนั้นตาย แต่ทางทะเบียนยังปรากฏชื่อของบุคคลนั้นอยู่จนกว่าจะได้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ในวันที่นายประยุทธ์ฯ สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร นายประยุทธ์ฯ จึงไม่ใช่กรรมการบริหารพรรคการเมืองใหม่

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๕

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๕ข้อ ๒๓ คณะกรรมการบริหารพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

๑.ลา

๑.ลา

(๒) ลาออก และให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรค หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทน

หัวหน้าพรรค

๑.ลา

๑.ลา

